

Massachusetts. Tím se otevřel prostor pro návrat H. Cruma na jeho mateřskou univerzitu; ten se v r. 1965 vrací z Kanady zpět do Ann Arboru zprvu na pozici kurátora a vzápětí se stává profesorem botaniky, po určitou dobu katedru i vede. Univerzita státu Michigan se postupně stává vzhledem k jeho působení zde když ne nejvýznamnější, tak minimálně jednou z nejvýznamnějších amerických univerzit vychovávající bryology. K žákům profesora Cruma patří např. D.H. Vitt, W.R. Buck, A.J. Fife nebo J. Shaw. Profesor Crum patřil k věhlasným pedagogům, nicméně jeho láskou byly kurzy nikoliv v kampu univerzity, ale na terénní stanici univerzity v oblasti lesů a hlavně rašeliništ; tam se cítil doma, tam vedl většinu bryologických a lichenologických kurzů. Ostatně toto jej motivovalo i k jeho studiím věnovaným zprvu severoamerickým, v poslední době však spíše jihoamerickým rašeliništům.

Publikační činnost H. Cruma je velmi rozsáhlá, sám patřil k nejlepším znalcům mechové flóry Severní Ameriky včetně Mexika (málo je známo o tom, že díky němu se podařilo dokončit projekt bryoflory Mexika, na kterém prakticky celý svůj život pracoval profesor A. J. Sharp z University of Tennessee). I výčet jeho knižních publikací je rozsáhlý. Nelze opomenout jeho klasickou studii „Mosses of Great Lakes Forest“ (1976), dvousvazkovou „Mosses of Eastern North America“ (1981, spolu s L. E. Andersonem), zpracování „Sphagnopsida: Sphagnaceae“ pro Flora of North America (1984), „A Focus on Peatbogs and Peat Mosses“ (1988), „Liverworts and Hornworts of Southern Michigan“ (1991) a konečně učebnici „Structural Diversity of Bryophytes“ (2001).

Profesor Crum patřil k bryologům, kteří nevyhledávali společenská setkání, jeho jméno nenalezneme na soupisech účastníků mezinárodních konferencí (snad mimo území Spojených států). Svým přínosem k poznání mechů, zvláště rašeliništ Ameriky a k výchově mladé generace bryologů se však vždy bude řadit na čelné místo mezi významné osobnosti na poli celosvětové bryologie.

J. Váňa

ELISABETH TSCHERMAK-WOESS (1917 – 2001)

Dne 26. dubna 2001 zemřela významná rakouská lichenoložka, algoložka a cytoložka. Znojemská rodačka, absolventka vídeňské university, žačka L. Geitlera a pozdější profesorka se v lichenologii zaměřila na studium lišejníkových řas. Významně přispěla k poznání lišejníkových fyklobiontů a mnoho zástupců popsala. Stále byla odborně činná bez ohledu na vysoký věk, s nadšením se účastnila konferencí a symposií, její publikační šedesátileté období bylo velmi bohaté a poslední práce ještě zůstala rozpracována. Díky velmi přátelské povaze, entuziasmu a lásce k vědě i vztahu k mladé generaci zůstává nezapomenutelnou postavou.

jl

RECENZE

Scholz P. (2001): Katalog der Flechten und flechtenbewohnenden Pilze Deutschlands. – Schriftenr. Vegetationskunde 31: 3-298.

Hafellner J. et Türk R. (2000): Die lichenisierten Pilze Österreichs – eine Checkliste der bisher nachgewiesenen Arten mit Verbreitungsangaben. – Stapfia 76: 3-167.

Důraz kladený v poslední době na diversitu vynucuje potřebu a zároveň stimuluje tvorbu syntetických prací různého typu. V závislosti na úrovni výzkumu, prozkoumanosti území, tradici

a současných podmínkách (zejména personálním obsazení) jsou na úrovni jednotlivých států publikována díla typu checklist, flóra, klíč, atlas rozšíření či červený seznam. Klíče a flóry jsou díla téměř denní potřeby, jak na každého lichenologa prozradí míra "ošahanosti" britské flóry, Wirtha velkého či malého nebo klíče Poeltova – byť objektivní veličina jako poločas rozpadu je v případě knihy u každého uživatele poněkud individuální a nutně souvisí s naturelem. Mnohé práce nesou označení Katalog, což většinou zahrnuje checklist doplněný o další údaje (bibliografii aj.). Z katalogů je nejcennější katalog komentovaný – ten však zatím publikoval pouze P.L.Nimis (1993) pro Itálii. Pro nás jsou nepochybně nejzajímavější ty, které se týkají okolních zemí. Bezprostředně po publikaci našeho katalogu vyšel katalog lišejníků Rakouska a Německa. Podrobněji si všimneme charakteru, obsahu a uspořádání těchto dvou významných prací.

V obou případech jde o dílo navazující na své předchůdce. Zatímco v případě rakouského katalogu jde o poměrně rychle následující druhé vydání po katalogu autorů Türk et Poelt (1993), prvním německým katalogem byl *Catalogus lichenum Germaniae* (Grummann 1963).

Celkové uspořádání obou prací je svou koncepcí i graficky podobné skandinávskému katalogu (Santesson 1993), tj. abecední uspořádání akceptovaných jmen rodů a druhů, uvedení synonym druhů na konci každého rodu, označení lichenikolních hub hvězdičkou apod.

První vydání rakouského katalogu (Türk et Poelt 1993) byl v podstatě checklist s uvedením nejběžnější synonymiky a literárních pramenů uvádějících výskyt na území Rakouska – tedy obsah obdobný jako Katalog lišejníků ČR. Druhé vydání je svou náplní odlišné, na první vydání navazuje a doplňuje ho. Neobsahuje již literární odkazy a naopak uvádí hrubé rozšíření v Rakousku po spolkových zemích, vertikální rozšíření a substrát (skalní a půdní substrát je dále rozlišen na silikáty a karbonáty). Samozřejmě největším přínosem je novelizace checklistu. Celkově je pro území Rakouska udáváno 2237 taxonů (2101 druhů a 136 infraspecifických taxonů – subspecií a variet). Checklist nezahrnuje lichenikolní houby, zato však uvádí 60 druhů nelichenizovaných hub, které dříve byly mezi lišejníky tradičně počítány. Zároveň uvádí řadu změn v taxonomii a nomenklatuře, např. 7 nových rodů.

Německý katalog je svou koncepcí od našeho značně odlišný. Do určité míry shodnou náplň měla předchozí práce autora P. Scholze, která byla věnována území bývalé NDR (Scholz 1986) – je velmi pozoruhodné, že tato práce není v novém Katalogu ani zmiňována ani citována. Pro celé Německo se uvádí 2399 taxonů lichenizovaných i lichenikolních hub v 2325 druzích. Z tohoto počtu je 287 problematických ať už z hlediska taxonomického nebo z hlediska jejich výskytu na území Německa. 2046 druhů (2120 taxonů) je lichenizovaných, u 8 dalších druhů není lichenizace dosud s jistotou prokázána. Lichenikolních hub je 219 druhů, saprofytických hub 45 druhů a dalších 7 druhů r. *Epigloea* jsou houby rostoucí na sinicích. U jednotlivých rodů je uvedeno systematické zařazení podle posledního vydání *Dictionary of Fungi* (Hawksworth et al. 1995). U každého druhu je uvedena synonymika, rozšíření v rámci SRN na základě excerpcí check-listů jednotlivých spolkových zemí a též odkaz na pramen mapující daný taxon (s uvedením typu kartogramu). Odstavec uvádějící odkazy na literaturu však není výčtem literárních pramenů uvádějících výskyt daného taxonu (jako např. v Katalogu lišejníků ČR), ale výběrem nejdůležitější literatury uvádějící morfologické znaky taxonu, monografické zpracování, klíč či jiné důležité informace (přednostně v německém jazyce). Originální floristické údaje jsou naopak uvedeny pouze výjimečně, a to jen u velmi vzácných druhů (především práce uvádějící nález taxonu jako nového pro Německo). Dále jsou uvedeny odkazy na vyobrazení jednotlivých taxonů. Velmi praktické je, že veškeré literární odkazy jsou uvedeny včetně příslušné strany. U některých taxonů jsou ještě uvedeny poznámky týkající se taxonomie, lichenizace (především u lichenikolních hub), ekologie aj.